

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

Son 11 Jild 4

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 11 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулов Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилевич – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохид Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобовна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Лутфиллаев Ҳамидилло Муродиллаевич</i> “ЖАВОҲИР АТ-ТАФСИР ЛИ ТУҲФАТ АЛ-АМИР” АСАРИНИНГ МАЗМУНИ ВА ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ ҲАҚИДА	12-17
<i>Эгамбергенов Ҳайтбой Ҳамидулло ўғли</i> ТОШ ДАВРИ АҲОЛИ МИГРАЦИЯЛАРИ (ЎРТА ОСИЁНИНГ ЖАНУБИЙ, ЖАНУБИЙ-ҒАРБИЙ ВА ҚУЙИ АМУДАРЁ ҲУДУДЛАРИ МИҚЁСИДА)	18-25
<i>Esonov Ziyodbek Yuldashevich</i> ҚО'ҚОН ХОНЛАРИ СУЛОЛАСИНИНГ ГЕНЕОЛОГИК ТАҲЛИЛИ	26-31
<i>Mamatqulov Bekzod</i> О'ЗБЕКИСТОНДА XX-АСРНИНГ 20-40-ЙИЛЛАРИДА СANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHI VA KADRLAR TARKIBINI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI	32-38
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> О'ЗБЕК- HIND MUNOSABATLARINING YANGI BOSQICHGA KO'TARILISHI: HAMKORLIK ISTIQBOLLARI	39-42
<i>Saidova Raxima</i> О'ЗБЕКИСТОН ВА ИТАЛИЯ MUNOSABATLARINING ME'YORIY-HUQUQIY MANBALARI	43-48
<i>Ortiqov Yosin Abdulboqiyevich, Ergasheva Ra'no Muzaffarbek qizi</i> AFROSIYOB ARXEOLIGIK YODGORLIGINING O'RGANILISH TARIXI	49-55
<i>Iriskulov Bekzod Jaxongirovich</i> TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI BYUDJETINING SARFLANISHIGA DOIR AYRIM MULOHAZALAR	56-60
<i>Mirsoatova Sayyora Turg'unovna</i> QOYATOSH SURATLARIDA IBTIDOIIY DAVR IQTISODIIY HAYOTINING AKS ETISHI	61-66
<i>Лухмонов Шахзод Сайфиддин ўғли</i> ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНОЙ ЭМИССИИ В 1918-1920 ГОДАХ НА СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ЖИЗНЬ НАРОДОВ ТАССР	67-71
<i>Axmedov Bekzod</i> SOVET HOKIMIYATI TOMONIDAN O'ZBEKISTONDA QORAKO'LCHILIKNI RIVOJLANTIRISH TADBIRLARI.....	72-75
<i>Mamatov Jasurbek Qodirqul o'g'li</i> NAMANGAN VILOYATI ZIYORATGOHLARINING AHOLINING IJTIMOIIY HAYOTIDAGI O'RNI (UYCHI TUMANI DEVONA BUVA ZIYORATGOHI MISOLIDA)	76-80
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo'latovich</i> SURXONDARYO VILOYATI SANOATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINING ASOSIIY YO'NALISHLARI	81-88

Ибрагимов Рахмон Зиёдуллаевич

ТОШКЕНТ ВОҲАСИ ПАЛЕОМЕТАЛЛ ДАВРИ ЖАМИЯТИ ТАРАҚҚИЁТИДА ТАБИИЙ
РЕСУРСЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ 89-93

Akrorov Botir Bakhodirovich

ДОГОВОРНО-ПРАВОВАЯ БАЗА СОТРУДНИЧЕСТВА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ИРАНА
В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ 94-99

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Tursunov Bekmuxammad Omonovich

IQTISODIYOTDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI
RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH MEKANIZMI TAKOMILLASHTIRISH 100-108

Muxitdinova Kamola Alisherovna

«OLMALIQ KON-METALLURGIYA KOMBINATI» AJDA ISHLAB CHIQARILADIGAN
MAHSULOTLARNING SANOAT KORXONALARIDA QO'LLANISHI 109-115

Madraximov Qaxramon Egamberganovich

INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY BARQARORLIKKA
ERISHISH YO'LLARI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA..... 116-125

Кетманов Авазбек Маликович

КИЧИК БИЗНЕС МОЛИЯВИЙ РЕСУРСЛАРИ САМАРАДОРЛИГИ ОМИЛЛАРИ ВА УЛАРНИНГ
ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ 126-134

Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich

KAMBAG'ALLIKKA QARSHI KURASHISHNING OMILLARI..... 135-142

Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon ogli

MARKET MECHANISMS, METHODS OF PRICE FORMATION IN THE SYSTEM OF MARKETING
OF GOODS AND SERVICES 143-152

Ilhamova Zarnigor Po'latjon qizi

MINTAQA TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI MARKETING TIZIMINI
TASNIFI 153-160

Sharipov Komil

MINTAQAVIY KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISHDAGI KICHIK BIZNESNING ROLI 161-170

Rajabov Navruzbek Azimjonovich

MAISHIY XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANISHI VA KAMBAG'ALLIKNI
QISQARTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 171-179

Mirzaeva Shirin Nodirovna

SUPPORT AND DEVELOPMENT OF WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN
UZBEKISTAN..... 180-187

Pardayev Rasulbek Islomovich

TURIZM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING USULLARI VA ULARNING
TAHLILI 188-196

Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li

SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH
XUSUSIYATLARI 197-202

Рахимов Бахромжон Ибрахимович

ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО
ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ 203-209

Zakirova Gulnora Mirzalievna, Madaminov Abdulaziz Anvarjon o'g'li

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT VA IMPORT SALOHİYATI (NAMANGAN
VILOYATI TAHLILIDA)..... 210-216

Hasanov Ilkhom Isakovich

IMPROVING THE FINANCING MECHANISM OF THE SCIENTIFIC SUPPLY SYSTEM IN THE
AGRICULTURE OF UZBEKISTAN..... 217-221

Ibragimova Nilufar Ziyadullayevna

CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA XIZMATLAR KO'RSATISHNING
XUSUSIYATLARI 222-227

Maxmudov Jasurbek Ergashevich

INNOVATION IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLİYAVIY
JIHATDAN QO'LLAB-QUVVATLASH TAHLILI 228-233

Ravshanov Nodirjon Begalievich

TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI
OSHIRISHNING AHAMIYATI 234-243

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich

SHIHOIDDIN SUHRAVARDIY FALSAFIY QARASHLARIGA IJTIMOY-SIYOSIY
VAZIYATLARNING TA'SIRI 244-248

Qutlimuratov Sardorbek Rustamovich

XORAZM JADIDLARI MA'NAVİY MEROSINING YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARINI
VATANPARVARLIK VA BAG'RIKENGLIK RUHIDA TARBIYALASHDAGI AHAMIYATI..... 249-254

Saburov Jaloliddin

XVIII-ASR OXIRI VA XIX-ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGIDA ILM-FAN VA MADANIY
HAYOT RIVOJI 255-260

Jabborov Ikromjon Jumaniyozovich

NAJMIDDIN KUBRO TA'LIMOTIDA "KOMIL INSON" TARBIYASI VA UNING AXLOQIY VA
MA'NAVİY YUKSALISHGA OID G'OYALARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 261-265

Saidkulov Nuriddin Akramkulovich

FORMATION OF PERSPECTIVES REGARDING SOCIETY'S STABILITY 266-271

Adilov Zafar Yunusovich

MAHMUD AZ-ZAMAHSHARIY QARASHLARIDA SUV VA SHIFOBAXSH
MEVALAR MASALASI 272-277

Yuldashev Farrux Abdurakhmanovich

ON THE QUESTION OF THE UNIQUE ROLE OF THE PRINCIPLES OF HUMANITY AND
PATRIOTISM IN THE DEVELOPMENT AND STRENGTHENING OF THE FUTURE OF THE
YOUNG GENERATION 278-282

Ganiyev Baxodirjon Sodiqjonovich

TADBIRKORLIK MADANIYATINING SENSUALISTIK VA AKSIOLOGIK XUSUSIYATLARINING
IJTIMOIY-FALSAFIY TAHLILI 283-287

11.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI*Baxronova Dilrabo*

PROTOTURKIYLARNING AMERIKA QIT'ASIGA KO'CHISHI: LEKSIK PARALLELLIZM VA ETIMOLOGIK-SEMANTIK TADQIQ 288-295

Daliyeva Madina

DETERMINANTS OF COGNITIVE MODELING OF POLYSEMY OF LINGUISTIC TERMS IN ENGLISH, UZBEK, AND RUSSIAN LANGUAGES 296-300

Paluanova Khalifa

STRATEGIES FOR ENHANCING PRAGMATIC COMPETENCE IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION (SLA) THROUGH EFFECTIVE APPROACHES 301-306

Равшанов Махмуд

СЕМАНТИКА ГЛАГОЛОВ В «ДИВАНИ ЛУГАТ-ИТ ТУРК» МАХМУДА КАШГАРСКОГО 307-311

Bekbergenova Gulaim Aijarıkovna

SEMANTIC CLASSIFICATION OF ENGLISH AND KARAKALPAK ANTHROPOCENTRIC PROVERBS 312-318

Normamatov Farrux Komiljon o'g'li

MURAKKAB USLUBDAGI ASARLAR XUSUSIYATLARI VA UNDA FORMALIZM YONDASHUVI 319-322

Gulamova Dilobar Imamkulovna

ADABIYOT DARSLIKLARDA EVFEMIZMLARNING QO'LLANILISHI VA TAHLILI 323-326

Xolmuxamedov Baxtiyor

TERS LUG'ATLARNING ASOSIY XUSUSIYATI VA ULARNI TUZISH METODIKASI 327-334

Chorieva Iroda Kurbonboevna

KASALLIK NOMLARI VA BELGILARI KELTIRILGAN INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI 335-339

Ganiyeva Orzigul Xayriddinovna

XX ASR AMERIKA REALISTIK QISSACHILIGIDA POETIK KONSTRUKSIYA: SHAKL VA MAZMUN MASALASI 340-345

Расулова Камола

ПОНЯТИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ. ВИДЫ АВТОРСКИХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ 346-353

Омонов Турғунбой

“СУҒУРТА” ТЕРМИНИНИНГ ЛИНГВИСТИК ТАЪРИФИ 354-358

Хакбердиева Сайёра Фармоновна

ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ОБЪЕКТИВИЗАЦИЯ ФРЕЙМА «МАТЬ» И «ОТЕЦ» В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ 359-364

Xolmirzayev Baxtiyor Mirzamahmudovich

IJTIMOIY-SIYOSIY ASAR TARJIMASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 365-370

Gubaydullin Artur Faridovich

CHALLENGES OF TRANSLATION IN TERRY PRATCHETT'S "GOOD OMENS" 371-376

Abdullaeva Sevara Makhsudaliyevna

EMOTIVE INTENSIFIERS OF ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGES 377-381

Baymuradova Gulbaxar Chari Qizi

SURXONDARYO VILOYATI FITOTOPONIMLARINING STRUKTURGRAMMATIK

TAHLILI 382-385

Yuldasheva Nigora Baxodirovna

INGLIZ VA O'ZBEK PAREMIYALARINI O'RGANISHNING AKSIOLOGIK JIHATLARI 386-390

Quljanova To'lg'anoy Shodiyor qizi

ABDUVALI QUTBIDDIN SHE'RIYATIDA POETIK OBRAZLAR TAHLILI 391-396

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Рузметов Хайрулла

ФУҚАРОЛАРНИНГ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ ОРГАНЛАРИ МАНСАБДОР ШАХСЛАРИНИНГ
КОНСТИТУЦИЯВИЙ-ҲУҚУҚИЙ ЖАВОБГАРЛИГИ 397-402

Ачилова Лилия Илхомовна

ТУРИСТИК ХИЗМАТЛАР КЎРСАТИШ БЎЙИЧА ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ
МУНОСАБАТЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ УНИФИКАЦИЯСИ ЧЕГАРАЛАРИ
РАҚАМЛАШТИРИШ ШАРОИТИДА 403-410

Abdubannayev Umidjon

AXBOROTGA BO'LGAN INSON HUQUQLARINI TA'MINLASHNING
RIVOJLANISH BOSQICHLARI 411-421

Халиқулов Комолиддин Носирович

ХОРИЖИЙ ДАВЛАТ СУДЛАРИНИНГ ҚАРОРЛАРИНИ ТАН ОЛИШ ВА ИЖРО ЭТИШДА
ДАВЛАТ СУВЕРЕНИТЕТИ МАСАЛАЛАРИ 422-427

Тўраев Жавоҳир Усмон ўғли

ХОДИМЛАР МЕҲНАТ ҲУҚУҚЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИНИШИ БЎЙИЧА ДАВЛАТ НАЗОРАТИ ВА
ТЕКШИРУВИ ТУШУНЧАСИГА ОИД НАЗАРИЙ ҚАРАШЛАР 428-433

Элмурзаев Билолиддин Нурмон ўғли

ТЕРГОВ ҲАРАКАТЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ТЕРГОВЧИНИНГ ПРОЦЕССУАЛ
МУСТАҚИЛЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ 434-439

Djumaniyazova Dilfuza Kamalovna, Shayakubov Shomansur Shakabilovich

IJTIMOIIY HAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR O'RTASIDA HUQUQBUZARLIKLARGA
QARSHI KURASHISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA 440-446

Алиев Асилбек Кадирович

КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЕ (СОЦИАЛЬНЫЕ) ПРЕДПОСЫЛКИ И КОРНИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ
АЗАРТНЫХ ИГР СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ 447-451

Нодирахон Абдурахманова

РЕГУЛИРОВАНИЕ ФИНТЕХА И КРИПТОВАЛЮТ: ОСНОВНЫЕ ВЫЗОВЫ И ПРАВОВЫЕ
АСПЕКТЫ 452-462

Ғайбуллаев Соҳибжон Ғайбуллаевич

РЕПО БИТИМЛАР – ТАЪМИНЛОВЧИ БИТИМ СИФАТИДА УМУМИЙ ТАВСИФ 463-469

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Xusanova Mohira

OLIY O'QUV YURTLARIDA TALABALARNI BAHOLASH SHAKLINI
TAKOMILLASHTIRISH 470-479

<i>Берикбаев Алишер Аликулович</i> ТАСВИРИЙ САНЪАТ ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШДА ИЛҒОР ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ	480-483
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TALABALARNING TASVIRIY SAN'AT MASHG'ULOTLARIDA IJODIY QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	484-489
<i>Yakubova Nafisa Odilyanovna</i> CHIZMACHILIK DARSLARIDA TALABALARNI IJODIY-KREATIV FIKRLASHGA O'RGATISH	490-494
<i>Musirmanov Shohboz Usmon o'g'li</i> TURIZM SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA AMALIYOT VA NAZARIYANING PEDAGOGIK UYG'UNLIGI	495-500
<i>Suvankulov Umid Ilxom o'g'li</i> MALAKA OSHIRISH JARAYONIDA PEDAGOGLARNING DISKURSIV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	501-505
<i>Ibragimov A'lamjon Amrilloevich</i> O'QITUVCHILARNI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISHGA KOGNITIVFUNKSIONAL YONDASHUV	506-518
<i>Jo'rayeva Feruza Baxtiyor qizi, Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li</i> TA'LIMDA KOMMUNIKATIV INNOVATSION VOSITALAR VA ULARNING IMKONIYATLARI	519-524
<i>Siddiqova Shahnoza Ahmedovna</i> SCIENCE XALQARO BAHOLASH TADQIQOTLARINING O'ZBEKISTONDA BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINING TABIIY FANLAR SAVODXONLIGINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	525-529
<i>Xoliqov Nasriddin Abdikarimovich</i> MILLIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING SHARTI SIFATIDA TA'LIM, FAN VA BIZNESNING O'ZARO ALOQALARI MAZMUNI	530-534
<i>Javliyeva Shahnoza Bahodirovna</i> TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODEL 535-539	535-539
<i>Jumaboev Nabi Pardaboevich</i> TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODEL 540-545	540-545
<i>Kayumov Erkin Kazakbayevich</i> THE IMPORTANCE OF FINE ARTS IN SHAPING STUDENTS' PERCEPTION AND CREATIVITY	546-550
<i>Khojamqulov Rasulbek Kurban ugli</i> THE NEED TO DEVELOP COMPETENCY OF FUTURE ENGINEERS USING COMPUTER GRAPHICS	551-555
<i>Latipova Gavhar Shavkat kizi</i> TARIX YO'NALISHI TINGLOVCHILARI UCHUN KREATIV SALOHİYATNI RIVOJLANTIRISH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA	556-564
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> ATROF- MUXITNING YUKORI XARORATIDA MUSHAK FAOLIYATI	565-568

Received: 31 October 2024
Accepted: 5 November 2024
Published: 15 November 2024

Article / Original Paper

SOCIO-PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF SENSUALISTIC AND AXIOLOGICAL FEATURES OF ENTREPRENEURIAL CULTURE

Ganiyev Bakhodirjan Sadigjonovich

Doctor of philosophical sciences, professor, Fergana State University

e-mail: mr.ganiyev76_fsu@inbox.ru

Abstract. This socio-philosophical article examines the role of spiritual and moral values in the development of entrepreneurship in Uzbekistan and the factors of increasing the culture of entrepreneurship. An attempt has been made to scientifically and theoretically reveal the axiological and sensualistic features of the concept of "entrepreneurial culture". This view characterizes entrepreneurial culture from a moral point of view and, in turn, is considered as a phenomenon associated with social processes.

Key words: entrepreneurial culture, morality, owner, business philosophy, social sphere, axiology, pragmatism, civil society, economics, liberalism, sensationalism.

TADBIRKORLIK MADANIYATINING SENSUALISTIK VA AKSIOLOGIK XUSUSIYATLARINING IJTIMOY-FALSAFIY TAHLILI

Ganiyev Baxodirjon Sodiqjonovich

Falsafa fanlari doktori, professor, Farg'ona davlat universiteti

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishda ma'naviy-ahloqiy qadriyatlarning o'рни va tadbirkorlik madaniyatini oshirish omillari ijtimoiy-falsafiy jihatdan o'rganilgan. "Tadbirkorlik madaniyati" tushunchasining aksiologik va sensualistik xususiyatlari ilmiy-nazariy jihatdan ochib berishga harakat qilingan. Mazkur qarash tadbirkorlik madaniyatining ahloqiy jihatdan tavsiflaydi va o'z navbatida o'ning ijtimoiy jarayonlar bilan bog'liq bo'lgan hodisa sifatida qaraladi.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik madaniyati, ahloq, mulkdor, biznes falsafasi, ijtimoiy, aksiologiya, pragmatizm, fuqarolik jamiyati, iqtisodiyot, liberallashtirish, sensualizm.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I11Y2024N40>

Kirish. So'nggi yillarda O'rta Osiyoda tadbirkorlik madaniyatining rivojlanishi iqtisodiy islohotlar va jahon iqtisodiyotiga integrasiyalashuv sharoitida tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'ziga xos ijtimoiy-madaniy muammolarga qaramay, mintaqa mamlakatlari, masalan, O'zbekiston, Qozog'iston va Qirg'iziston kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash dasturlarini faol ravishda amalga oshirmoqdalar, bu esa yangi tadbirkorlik identifikatorini shakllantirishga yordam beradi. Ayollarning tadbirkorlikdagi ishtiroki, shuningdek, potentsial tadbirkorlar o'rtasida ko'nikma va bilimlarni rivojlantirishga qaratilgan biznes-inkubatorlar va ta'lim dasturlari ortib bormoqda. Bu ko'pincha an'anaviy qadriyatlarni zamonaviy iqtisodiy voqelikka moslashtirish bilan bog'liq bo'lib, bu bozorni yangi g'oyalar va startaplar bilan to'ldirishga

imkon beradi. Shu munosabat bilan yoshlar orasida tadbirkorlikka qiziqish ortib bormoqda, bu esa oxir-oqibat mintaqaning yanada xilma-xil iqtisodiy tuzilishi va barqaror rivojlanishiga olib kelishi mumkin.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Tadbirkorlikni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash: O'rta Osiyoning ko'plab mamlakatlarida hukumatlar kichik va o'rta biznesni rag'batlantirishga qaratilgan strategiyalarni faol ishlab chiqmoqdalar. Bunga qulay ishbiarmonlik muhitini yaratish, kompaniyani ro'yxatdan o'tkazish tartibini soddalashtirish, soliq imtiyozlari va moliyalashtirishdan foydalanish kiradi. Masalan, O'zbekistonda turli qo'llab-quvvatlash dasturlari, jumladan, startaplar uchun grantlar va imtiyozli kreditlar amalga oshirilmogda. Ta'lim va tarbiya: tegishli ta'limsiz tadbirkorlik madaniyatini rivojlantirish mumkin emas. Universitetlar va ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalari tadbirkorlik bo'yicha kurslar va dasturlarni taklif qila boshlaydilar. Biznes-inkubatorlar va biznes-tezlatgichlar g'oyalari va amalga oshirish o'rtasidagi ko'prik bo'lib, intiluvchan tadbirkorlar uchun murabbiylik va resurslarni taklif qiladi. Ijtimoiy va madaniy omillar: muhim jihat - bu tadbirkorlik to'g'risida jamoatchilik fikrining o'zgarishi. Ilgari, ba'zi hollarda tadbirkorlarni shubha bilan yoki hatto salbiy qabul qilish mumkin edi, ammo fikrlashning asta-sekin o'zgarishi va muvaffaqiyatli ishbiarmonlarning ijobiy misollarini shakllantirish yanada qulay ishbiarmonlik muhitini yaratishga yordam beradi.

Raqamlashtirish va yangi texnologiyalar: so'nggi yillarda raqamli texnologiyalar va tadbirkorlikdagi innovasiyalarga qiziqish ortib bormoqda. Internet va mobil ilovalar biznesning yangi imkoniyatlarini ochib beradi, bu esa iqtisodiyotning yangi tarmoqlari va startaplar uchun imkoniyatlarning shakllanishiga olib keladi. Shunday qilib, O'rta Osiyoda tadbirkorlik madaniyatining rivojlanishi biznes sharoitlarini yaxshilash, jamoatchilik faolligini oshirish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanishga qaratilgan kompleks o'zgarishlar bilan birga keladi. Ushbu omillar iqtisodiy o'sishga va umuman mintaqaning barqaror rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shishi mumkin.

Tadbirkorlikning sensualistik asoslari axloqiy munosabatlar, ijtimoiy normalar va iqtisodiy xatti-harakatlar o'rtasidagi munosabatlarga qaratilgan. Ular jinsiy identifikasiya va gender rollari tadbirkorlik faoliyati, resurslardan foydalanish va biznesni rivojlantirish imkoniyatlariga qanday ta'sir qilishi mumkinligini o'rganadilar. Turli madaniyatlarda va jamiyatlarda amaliyot ham, shahvoniylikni idrok etish ham biznes imkoniyatlariga ta'sir qilishi, aloqalar tarmog'ini va ishonch darajasini shakllantirishi mumkin, bu esa o'z navbatida tadbirkorlik muvaffaqiyatiga ta'sir qilishi mumkin. Sensualizm [10.] - bu bizning barcha bilimlarimiz hislar va idrokka asoslangan deb da'vo qiladigan va haqiqatni bilishda hissiy tajribaning muhimligini ta'kidlaydigan falsafiy yo'nalish. Sensualistlar hislar barcha g'oyalar va tushunchalarning asosiy manbai ekanligiga va ong faqat ushbu ma'lumotlarni tartibga soladi va sharhlaydi, deb hisoblashgan. Ushbu tendentsiyaning asosiy figuralari, masalan, Jon Lokk va Devid Yum bo'lib, ular bilish jarayonida hissiyotlarning roliga e'tibor qaratdilar.

Tadqiqotimizning ilmiy-amaliy ahamiyati, undagi ilmiy-nazariy xulosalar, taklif va tavsiyalar tadbirkorlik faoliyati muammolari bilan shug'ullanuvchi mutasaddi tashkilotlar, fuqarolik jamiyati institutlari tomonidan mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini ta'minlashga qaratilgan omillarni targ'ib qilishda, O'zbekiston Respublikasi tadbirkorlar palatasi, nodavlat va notijorat tashkilotlar va ularning viloyatlardagi bo'limlari tomonidan tadbirkorlik faoliyatining ma'naviy-axloqiy jihatlarini yosh avlodga singdirishga xizmat qiladi.

Shu o'rinda davlatimiz rahbarining quydagi fikrlarini aytib o'tishimizni joiz deb bildik: "Iqtisodiy siyosatimizning asosiy tamoyillaridan biri - har bir fuqaro boy bo'lsa - davlat boy bo'ladi, har bir oila farovon bo'lsa - mamlakat farovon bo'ladi." [1.144.]

Tahlil va natijalar. Tadbirkorlik jarayoni insonning intellektual, jismoniy, boshqaruvchilik, futurologik imkoniyatlarini namoyon qiladi. Shaxsning tadbirkorlikdagi faolligi jamiyatlardagi ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy jarayonlarda faol ishtirok etayotgan individ sifatida va ma'naviy, axloqiy dunyosida shakllangan shaxsiy, ijobiy, yaratuvchilik fazilatlarini, imkoniyatlari, yoshlar ma'naviy dunyosiga bevosita ta'siri bilan jamiyat taraqqiyotida va uning yangi taraqqiyot bosqichida muhim o'rin egallaydi. Tadbirkorlik fenomeni fuqarolik jamiyati taraqqiyotidagi asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida e'tirof etilgan yoshlar faoliyatida muhim o'rin egalladi. Tadbirkorlik o'z rivojlanish mazmuni, kengayish, jamiyat hayotida chuqurlashuvi bilan shaxs faolligidagi muhim omillardan biri hisoblangan, ilmiy, texnologik, innovasion xarakterga ega bo'lgan ishlanmalarni tobora kengroq qamrab olmoqda. Ushbu jarayon, o'z navbatida, iqtidorli yoshlarni tadbirkorlikka, uning zamonaviy fan-texnika yutuqlariga asoslangan shakllari bilan shug'ullanish va yangi taraqqiyot bosqichi uchun juda zarur bo'lgan ishlanmalar, tadbirkorlik faoliyatining yangi shakllarini vujudga keltirish, ularning natijalarini ijtimoiy, iqtisodiy tarmoqlarga singdirish, joriy qilish imkoniyatlarini vujudga keltirdi. Tadbirkorlik faoliyatini ijtimoiy voqelik, jarayon sifatida, uning nazariy asoslarini kompleks tadqiq qilish amaliy ahamiyatga egadir. Shu munosabat bilan tadbirkorlik faoliyatiga quyidagicha mustaqil ta'rif berishimiz mumkin: "Tadbirkorlik faoliyati shaxsning mustaqil va tizimli, tavakkalchilik, innovasion g'oyalari va uning amaliyotdagi ko'rinishlari majmuasidan iborat bo'lgan, intellektual, moliyaviy imkoniyatlarini boshqarishga, ulardan samarali foydalanishga muayyan darajada daromad, foyda, yohud ichki qoniqish olishga qaratilgan faoliyatidir". [6.16.]

Mashhur amerikalik iqtisodchi va faylasuf olim F.Naytning fikricha, tadbirkorlikning asosiy funktsiyasi, ijtimoiy mazmuni, maqsadi bozor iqtisodiyoti sharoitida tavakkalchilik muammosi echimiga bog'liq bo'ladi. [2. 360.] Ushbu jarayon muayyan holatlarda rejalashtirib bo'lmaydigan bozor iqtisodiyoti sharoitidagi tavakkalchilikni o'z ichiga oladigan faoliyatdir. Tavakkalchilikning tadbirkorlik faoliyatini shakllantiruvchi omillar qatoriga kiritilishi, shuningdek, tadbirkorlik faoliyatining ijtimoiy fenomen sifatidagi mazmuni hozirgi davrdagi ilmiy-falsafiy tadqiqotlardagi diskussiyalarning Markaziy mavzularidan biridir. Tadbirkorlik faoliyati jamiyat taraqqiyotining barcha sohalarida innovasion g'oyalar asosida rivojlanishini ta'minlovchi ijtimoiy omillar qatoriga kiradi. Muammoning shakllanishi, hozirgi kundagi holatini kompleks, ijtimoiy-falsafiy jihatdan tahlil etish natijasida ma'lum bo'ldiki, kambag'allik chegarasida yashayotgan aholi vakillari sifatli ta'lim olishga xohishi bo'lmaganligi, jamiyatda nufuzli kasblarga erishish istagida bo'lmaganligi, o'zining xususiy tadbirkorlik ishini tashkil qilmaganligi natijasida shunday ahvolga tushgan. Shuningdek kambag'al qatlam orasida boshqalardan yomon yashamaslikka intilish harakati sust bo'lganligi kuzatildi. Shu bilan birgalikda, bozor iqtisodiyoti munosabatlari tobora chuqurlashayotgan davrda ijtimoiy, iqtisodiy jihatdan ta'minlangan o'ziga to'q oilalar, tadbirkorlar vakillari jamiyatdagi muhim ijtimoiy guruh sifatida tadbirkorlik bilan shug'ullanganligi, o'z biznesiga egaligi, tufayli ijtimoiy turmushda muayyan darajada o'z o'rniga egaligini ta'kidlaydilar.

Muhokama. Ijtimoiy-falsafiy tadqiqotlar davomida innovasion g'oyalar shakllanadi va, pirovard natijada, inson faoliyati uchun zarur bo'lgan ilmiy xulosalarni vujudga keltiradi,

faylasuf olimlar ushbu fikrlarning tizimli takomili ustida, yangi mavzularda tadqiqot ishlarini olib boradi, bunday uzviy bog'liqlik tadbirkorlar faoliyati va jamiyat rivojining jadallashuviga olib keladi. Biznes falsafasining asoslari O'rta Osiyolik mutafakkirlar va XVIII - XIX asrlarda yashagan evropalik jamiyatshunos olimlar tomonidan o'rganilgan. Mutafakkirlar o'z asarlarida tadbirkorlikning ilmiy amaliy jihatlari ustida fikr yuritib, tadbirkorlik fenomenining mazmuni, mohiyati va rivojlanish xususiyatlari, inson iqtisodiy faoliyatining jamiyatdagi roli haqida xulosalar bergan.

Mutafakkirlar asarlarida tadbirkorlikning kapitalizm davridagi iqtisodiy, tashkiliy jihatlari, inson shaxsidagi, ya'ni tadbirkor faoliyatidagi psixologik belgilar, keyinchalik ushbu o'zgarishlarning tadbirkordik funktsiyalariga transformasiyalashuvi jarayoni tahlil qilingan. Taniqli olim Adam Smit o'z tadqiqotlarida tadbirkor bu, o'z kapitaliga ega bo'lgan shaxs, va o'z faoliyati davomida foyda olishga harakat qilgan, iqtisodiy tavakkalchilikni tanlaydigan shaxs deb ta'kidlangan. Tadbirkorlikning moddiy asosini, olimning fikricha xususiy mulk tashkil qiladi, shuningdek, xususiy tashkilot jamiyatga foyda keltirishi lozim. [4. 960.] Adam Smit fikrlarini davom ettirgan frantsiyalik jamiyatshunos Sey Jan Batist tadbirkorlikni iqtisodiy faoliyat sifatida talqin qiladi va barcha resurslarni samarali sarflab, yuqori darajada foyda olishga qaratilgan harakt, deb ta'riflaydi. Olim erkin tadbirkorlik tarafdori bo'lib, uning faol, innovasion xarakterga egaligini ta'kidlaydi. [5. 230.]

Demokratik islohotlar chuqurlashuvi, jamiyat hayotining jadallashuvi, tarmoqlarning modernizasiyalashuvi, mavjud institusional tizimlar shakllari faoliyatini hozirgi tadbirkorlik mazmuni, unga aloqadorlik munosobati nuqtai nazaridan tadqiq qilish, tahlil etish maqsadga muvofiqdir. Shuni qayd etish lozimki, tadbirkorlik sub'ektlari faoliyatiga xos bo'lgan xususiyatlarni, ya'ni rivojlangan mamlakatlar tajribasini to'g'ridan to'g'ri ko'chirib olish emas, faqat undan tajriba sifatida foydalanish mumkin. Bu erda milliy xususiyatlar, mahalliy hududdagi ijtimoiy, iqtisodiy voqelik, ijtimoiy imkoniyatlar, mavjud resurslar, ijtimoiy tajriba, samarali faoliyatning yo'nalishlarini ta'minlagan omillar, shuningdek, mavjud bo'lgan kamchiliklar tanqidiy tahlili muhim rol o'ynaydi.

Xulosa. Tadqiqotimizning olib borish natijasida quyidagi amaliy xulosalarni keltirishimiz mumkin: inson manfaatlarini ta'minlash kontekstida tadbirkorlik faoliyatining ma'naviy-axloqiy, ya'ni sensualistik jihatlari bo'lgan tadbirkorlarning kasb-kor fazilatlar, individual-ruhiy xislatlar, ijtimoiy-ma'naviy qadriyatlar asosidagi "qiyofasi-imidj" ijtimoiy rivojlantirish paradigmasi prizmasida ochib berish, oilaviy biznesning yangi taraqqiyot bosqichdagi frilanserlik, franshizing va kasanachilik kabi zamonaviy shakllari rivojlanish xususiyatlari va unga ta'sir qilayotgan axborotlashuv va globalizasiya omillarning pragmatik (amaliy) shakllari mantiqiy asoslash, tavakkalchilik jamiyati prizmasida tadbirkorlikni oilaviy sharoit va muhitdan kelib chiqqan holda keng yo'nalishlarda rivojlantirish uchun tashabbuskorlik, erkin fikrlash va tavakkalchilik kompetentsiyalarini rivojlantirish zaruriyati, shaxsning ijtimoiy faolligi, fuqarolik pozitsiyasi, intellektual, jismoniy va moliyaviy imkoniyatlari uyg'unlashuvi natijasida yuzaga keladigan insoniy resurslar tadbirkorlik faoliyatining ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlardagi o'rnini belgilab beruvchi muhim omil ekanligi, tadbirkorlik fenomeni ijtimoiy taraqqiyotdagi asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida Bunyodkor, moddiy va ma'naviy boyliklar yaratuvchi, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar katalizatori sifatida namoyon bo'lishi hamda takrorlanmas va innovasion shaklga ekanligi falsafiy jihatdan ochib berish lozimligi namoyon bo'ldi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси - Тошкент: Ўзбекистон, 2022. - Б. 144.
2. Найт Ф.Х. Риск, неопределенность и прибыль / Пер. с англ. - Москва: Дело, 2003.
3. Пандемиядан зарар кўрган тадбиркорлар учун “Бизнес-клиникаси” ташкил этилди. 04.06.2020 // <https://uzbektourism.uz/>
4. Смит, А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А.Смит; [пер. с англ.; предисл. В.С.Афанасьева]. - Москва: Эксмо, 2007.
5. Сэй Жан Батист. Трактат по политической экономии / Жан Батист Сэй. Экономические софизмы; Экономические гармонии / Фредерик Бастиа; [сост., вступ. ст. и коммент. М.К.Бункиной и А.М.Семенова]. - Москва: Дело, РАНХиС, 2000.
6. Ганиев Б.С. Янги ривожланиш босиғида тадбиркорлик фаолиятининг ижтимоий-фалсафий жиҳатлари. Фалсафа фанлари доктори (DSc) диссертациясига ёзилган автореферат. - Андижон: АДУ, - 2022. - Б. 16.
7. Б.С.Ганиев, М.С.Ганиева Семья как важный социальный фактор формирования предпринимательских навыков у молодежи (Опыт Узбекистана) // XV Всероссийская Парыгинская научно-практическая конференция (с международным участием “Проблемы социальной психологии и социальной работы” // Санкт-Петербург, 17 апреля 2020 года, - С. 25-27.
8. Ganieva Malika Sodykjanovna “Cocio-philosophical aspects of the study of the issue of gender and entrepreneurial woman in a new society” // *Asian journal of Multidimensional Reserch*: 2021. Vol. 12: Iss. 10, - P. 441-445.
9. Ganieva Malika Sodykjanovna “In the society of woman-girls innovation cocio-philosophical essence of entrepreneurial” // *Scientific progress*: 2021. Vol. 8: Iss. 2, - P. 947-951.
10. <https://bigenc.ru/c/sensualizm-29aa5e?ysclid=m2hvwlsy5b673393994>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 11 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).